

Hizmet Sözleşmesi Sonrası Rekabet Yasağı Sözleşmelerinden Doğan Davalarda Görevli Mahkeme: Türk ve Fransız Hukuku Bakımından Bir İnceleme

Court of Material Jurisdiction in Cases Arising from Prohibition of Competition Agreements After Employment Contract: A Review of Turkish and French Law

İlknur Kaya

Anadolu Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı,
Eskişehir, Türkiye,
ilknurkaya@anadolu.edu.tr,
ror.org/05nz37n09

Öz: Fransız hukukunda hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı ile ilgili olarak açık bir hüküm bulunmamaktadır. *Ancak* C. trav. art. L.1221-1, C. trav. art. L. 1411-1 ve C. trav. art. 1411-4 hükmü birlikte değerlendirilmekte ve hizmet sözleşmesi sırasında ve sonrasındaki rekabet yasağından kaynaklanan tüm uyuşmazlıklar açısından iş mahkemesinin görevli olduğu kabul edilmektedir. *Ancak* işçinin ve/veya yeni işverenin davranışının haksız rekabet de teşkil etmesi durumunda ticaret mahkemelerinin görevli olduğu, ticaret mahkemesinin iş mahkemesince hizmet sözleşmesinin geçerliliği hususunda vereceği kararı beklemesi gerektiği belirtilmektedir. Türk hukukunda hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağından doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkeme meselesi tartışmalıdır. Kanımızca TTK m. 4/1,c hükmü İşK m. 5/1,a'ya nazaran özel hüküm niteliğinde olduğundan, belirtilen uyuşmazlıklarda asliye ticaret mahkemeleri görevlidir. Ayrıca müşteri çevresi, ticari sır, iş sırrı, üretim sırrı kavramları işverenin ekonomik menfaatinin korunması ile yakından ilişkili olup, asliye ticaret mahkemelerinin uzmanlık alanında yer almaktadır. Hizmet sözleşmesinin haklı sebep olmaksızın feshedildiğine dair bir uyuşmazlık veya dava bulunduğu takdirde, iş mahkemesi kararı, ticaret mahkemesi tarafından bekletici sorun yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Rekabet Yasağı, Hizmet Sözleşmesi, Görevli Mahkeme, Haksız Rekabet, Ticari Dava

Geliş Tarihi/Received: 22.11.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 04.02.2025
Yayınlanma Tarihi/ Available Online:
22.05.2025

Abstract: In French law, there is no explicit provision regarding prohibition of competition obligations following a employment contract. However, Articles L.1221-1, L.1411-1, and L.1411-4 of the French Labor Code are interpreted collectively, establishing that the labor court has jurisdiction over all disputes arising from prohibition of competition during and after the term of a employment contract. Nevertheless, if the conduct of the employee and/or the new employer constitutes unfair competition, the commercial courts are deemed competent. It is also specified that the commercial court must await the decision of the labor court regarding the validity of the employment contract. In Turkish law, the issue of jurisdiction in disputes arising from prohibition of competition following a service contract remains a matter of debate. In our view, Article 4/1,c of the Turkish Commercial Code (TCC) constitutes a specific provision compared to Article 5/1,a of the Labor Code. Therefore, commercial courts of first instance have jurisdiction over such disputes. Additionally, the concepts of customer base, trade secrets, business secrets, and production secrets are closely related to the protection of the employer's economic interests and fall within the expertise of commercial courts of first instance. In the event of a dispute or lawsuit regarding the termination of a employment contract without just cause, the decision of the labor court should be treated as a preliminary issue by the commercial court.

Keywords: Prohibition of Competition, Employment Contract, Court of Material Jurisdiction, Unfair Competition, Commercial Action

Extended Abstract

In French law, there is no explicit provision regarding prohibition of competition following a employment contract. However, under Article L.1221 of the French Labor Code (C. trav), it is recognized that the parties may include additional provisions in service contracts, provided they do not contravene the law. In the absence of a specific statutory regulation on prohibition of competition, the validity, scope, and content of such clauses are predominantly shaped by judicial decisions. The French Court of Cassation's Labor Chamber specifies that prohibition of competition clause must be limited in duration and geographical scope (a specific area), clearly indicate commercial activity involved (transportation, decoration), be necessary to protect the employer's economic interests, and be proportionate to achieving that protection. Furthermore, it mandates that the employer provide a compensatory benefit (*contrepartie financière*) to the employee. The absence of any of the five conditions mentioned (duration, geographical scope, specific field of activity, necessity for protecting the employer's economic interests, or compensatory benefit) renders the prohibition of competition clause invalid. Furthermore, the prohibition of competition clause is characterized as an ancillary clause (*clause accessoire*) to the contract, meaning it is dependent on and connected to the primary agreement. Consequently, the invalidity of the primary contract also results in the invalidity of the prohibition of competition.

The resolution of disputes related to the prohibition of competition after a service contract fall under the jurisdiction of the labor court. Articles L.1411-1 and L.1411-4 of the French Labor Code, which stipulate that disputes related to service contracts are to be heard by the labor court and designate it as the sole competent authority for matters outlined in the Labor Code, are interpreted in conjunction. As such, it is established that the labor court is authorized to resolve disputes involving breaches of prohibition of competition clauses, regardless of when the breach occurred. Additionally, Article 49 of the French Code of Civil Procedure (CPC) states that "courts shall rule on all claims and defenses related to matters within their jurisdiction, including requests for the interpretation of any contract, except for matters falling under the exclusive jurisdiction (*compétence exclusive*) of another court". This provision is among the key regulations concerning the jurisdiction of labor courts. This provision implies that the interpretation of service contracts also falls exclusively within the jurisdiction of the labor court. Nonetheless, it is noted that in cases where the actions of the employee and/or, particularly, the new employer also constitute unfair competition, and where compensation for material or moral damages resulting from such unfair competition is sought, the commercial courts are deemed competent. In this latter scenario, however, it is emphasized that the commercial court must await the labor court's decision regarding the validity of the service contract.

In Turkish law, prohibition of competition following a service contract are regulated under Articles 444-447 of the Turkish Code of Obligations (TCO). Furthermore, Article 5/1,c of the Turkish Commercial Code (TCC) establishes that commercial courts of first instance have jurisdiction over disputes arising from such obligations. However, with the enactment of the Labor Courts Law (Article 5/1,a) on October 25, 2017, which grants jurisdiction to labor courts for resolving disputes arising from employment contracts between employees and employers, debates on this matter have been reignited. In our view, the competent court for disputes arising from prohibition of competition following a service contract is the commercial court of first instance. While Article 4/1,c of the Turkish Commercial Code (TCC) stipulates that cases involving breaches of non-compete obligations are classified as absolute commercial cases, Article 5/1,a of the Labor Courts Law (LCL) designates the labor court as the competent authority for all disputes between employees and employers.

Furthermore, information regarding the customer base of a business, as well as trade secrets, business secrets, and production secrets, are the result of prolonged effort, skill, and dedication. Therefore, the primary aim of the legislator is not to further disadvantage the employee, who is in a weaker position under the service contract, but to safeguard the confidentiality of such information. The commercial

court of first instance specializes in matters involving commercial companies, corporate groups, and the rights and obligations of individuals acting as partners, shareholders, or managers in such entities. Accordingly, prohibition of competition agreements made for employees working in these companies could be best evaluated by the commercial court of first instance.

Moreover, in lawsuits concerning prohibition of competition clauses, the former employer, as the plaintiff, often includes claims such as the determination and cessation of unfair competition, compensation for material or moral damages (TCC Article 56), and requests for provisional measures (TCC Article 61) in the lawsuit petition. Since these claims fall under the category of absolute commercial cases as per TCC Article 4/1,a, the commercial court of first instance has jurisdiction over such disputes. Even if it is argued that prohibition of competition agreement between the employee and employer does not meet the validity requirements and is deemed invalid, the defendant may still be held liable for acts of unfair competition.

On the other hand, if a dispute or lawsuit arises during the proceedings regarding whether the service contract was terminated by the employer without just cause or by the employee for reasons attributable to the employer (TCO Article 447), in other words, whether the prohibition of competition has ceased, the decision of the labor court must be treated as a preliminary issue by the commercial court of first instance (CPC Article 165).

Giriş

İşçinin çalışma ve sözleşme yapma hakkı başta Anayasa m.48 olmak üzere 4857 sayılı İş Kanunu'nun (İşK)¹ çeşitli hükümleri ile teminat altına alınmıştır. Fakat bu özgürlük sınırsız olmayıp, işçinin hizmet sözleşmesi ile bağlı olduğu işverenin ve onun işletmesinin ekonomik menfaatlerini ihlal etmemesi gerekmektedir. Bu amaca yönelik olarak Türk Borçlar Kanunu (TBK)² m. 396/3, işçinin hizmet sözleşmesinin devamı süresince, sadakat borcuna aykırı şekilde hareket etmemesini ve özellikle kendi işvereni ile rekabete girişmemesini emretmektedir.

Öte yandan TBK m. 444; fiil ehliyetine sahip işçinin sözleşmenin sona ermesinden sonra işveren ile rekabet etmekten, kendi hesabına rakip bir işletme açmaktan, başka bir rakip işletmede çalışmaktan veya rakip işletmeyle başka türden bir menfaat ilişkisine girmekten kaçınmayı yazılı olarak üstlenebileceğini düzenlemektedir. Dolayısıyla rekabet yasağına ilişkin sözleşmenin geçerli olması için yazılı şekilde yapılması zorunludur. Ayrıca hizmet ilişkisi üretim sırrı, müşteri çevresi veya işverenin yaptığı diğer işler hakkında bilgi edinmeyi sağlamalı ve bu bilgilerin üçüncü kişiler tarafından öğrenilmesi işveren için önemli bir zarara yol açacak mahiyette olmalıdır. Sözleşmede yer, zaman ve işlerinin türünün açık biçimde gösterilmesi de zorunludur (TBK m. 445). Hâkim işçi aleyhine ağır ekonomik sonuçlar doğuran aşırı nitelikteki rekabet yasağını ve işverenin üstlenmiş olabileceği karşı edimi de³ değerlendirerek kapsamı veya süresi bakımından sınırlayabilir (TTK m. 446). Rekabet yasağına aykırılık TBK m. 446 gereğince çeşitli yaptırımların uygulanmasını gerektirirken TBK m. 447'te sayılan hallerde sözleşme sona ermektedir.

Tarihsel süreç içinde gerek 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda⁴ (eTTK m.4/3) gerekse 6102 sayılı TTK'da⁵ (m. 4/1,c) işçinin rekabet yasağına aykırı davranışlarından doğan davalar ticari dava sayılmış ve bu davaların asliye ticaret mahkemelerinde (eTTK m. 5 ve TTK m. 5) görüleceği hükme bağlanmıştır.

¹ İş Kanunu (İşK), Resmi Gazete 25134 (10.06.2003), Kanun No. 4857

² Türk Borçlar Kanunu (TBK), Resmi Gazete 27836 (04.02.2011), Kanun No. 6098.

³ Doktrinde işverenin karşı ediminin rekabet yasağı sözleşmesi için bir geçerlilik koşulu olmadığı, fakat tarafların eğer isterlerse sözleşmeye bu yönde hüküm koyabileceği kabul edilmektedir. Fatih Uşan, *İş Hukukunda İş Sırrının Korunması (Sır Saklama ve Rekabet Yasağı)* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2003) 256,257; Emre Ertan, *İş Sözleşmesinde Rekabet Yasağı Kaydı* (İstanbul: Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora tezi, 2012), 68.

⁴ Eski Türk Ticaret Kanunu (eTTK), Resmi Gazete 9353 (09.07.1956), Kanun No. 6762.

⁵ Türk Ticaret Kanunu (TTK), Resmi Gazete 27846 (14.02.2011), Kanun No. 6102.

Ancak 521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu⁶ (eİşMK) m.1’de yalnızca İşK’ya göre işçi ve işveren arasında iş sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların iş mahkemelerinde görüleceği düzenlenmiş iken, 12.10.2017 tarih ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu⁷ (İşMK) m. 5/1,a’da “6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına iş mahkemelerinin bakacağı” hükme bağlanmıştır.

Böylece TBK m. 444-447 hükümleri hem TTK m.4/1,c hem de İşMK m. 5/1,a kapsamında yer almış, görevli mahkeme hususunda doktrinde daha önce de var olan tartışmalar tekrar canlanmış, Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin iş mahkemesinin Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğu yönünde pek çok kararına rastlanmış, özetle rekabet yasağına ilişkin uyuşmazlıklar açısından doktrinde ve yargı kararlarında görüş birliği oluşmamıştır.

Biz bu çalışmamızda işçinin hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağından doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkeme meselesini Türk ve Fransız hukuku bakımından inceleyeceğiz. Çalışmanın ilk kısmında Türk hukuku açısından doktrindeki farklı görüşleri sunacak, konuyla ilgili Yargıtay 11. ve 9. Hukuk Daireleri kararları ile Anayasa Mahkemesi’nin 04.04.2024 tarihli kararını açıklayacağız. Çalışmanın ikinci kısmında Fransız Hukukunda yargı örgütlenmesini ticaret ve iş mahkemelerinin görevlerini açıklamak suretiyle konumuz bağlamında kısaca tanıttıktan sonra, işçinin hizmet sözleşmesinden doğan rekabet yasağı şartında görevli mahkemeye ilişkin görüşleri ve mahkeme kararlarını inceleyeceğiz.

I. Türk Hukukunda

A. Asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğu görüşü

Hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağından doğan uyuşmazlıklarda asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğuna dair doktrin görüşleri altı farklı gerekçeye dayanmaktadır. Bir görüşe göre rekabet yasağı kavramının asliye ticaret mahkemesince daha isabetli şekilde değerlendirileceği düşünülerek TBK m. 444 vd. hükümleri ticari davaya ilişkin TTK m. 4/1,c’ye dahil edilmiştir⁸. Oysa rekabet yasağına ilişkin TBK m. 444 ve⁹ 447 hükümlerinden doğan uyuşmazlıkların ticari dava sayılması isabetli değildir, bir esnaf ile onun çalışanının taraf olduğu hizmet sözleşmesi¹⁰ örneğinde olduğu gibi her hizmet sözleşmesi ile ilgili ihtilafın bir ticari işletmeyi ilgilendirmediği açıktır¹¹, bu tür uyuşmazlıkların karara bağlanması ayrı bir uzmanlığı gerektirmektedir.¹²

Bir diğer görüşe göre TTK m. 4/1,c hükmünün tereddüte mahal vermeyen açık hükmü dolayısıyla hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı uyuşmazlıkları asliye ticaret mahkemesinde görülecektir,

⁶ Eski İş Mahkemeleri Kanunu (eİşMK), Resmi Gazete 7424 (04.02.1950), Kanun No. 5521.

⁷ İş Mahkemeleri Kanunu (İşMK), Resmi Gazete 30221 (25.10.2017), Kanun No. 7036

⁸ Reha Poroy- Hamdi Yasaman, *Ticari İşletme Hukuku* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2022) 140.

⁹ Söz konusu bağlacın “ila” olarak anlaşılması gerektiği yönünde bkz., Sabih Arkan, *Ticari İşletme Hukuku* (Ankara: BTHAE Yayınları, 2022), 109.

¹⁰ Diğer taraftan TTK m. 4/1, c’de yalnızca TBK m. 444-447 hükümlerine yer verilmiş, TBK m. 448 vd. maddelerinde düzenlenmiş olan ve hizmet sözleşmesinin bir türü olan pazarlamacılık sözleşmesinin ticari davanın konusunu oluşturduğuna dair açık bir hükme ise yer verilmemiştir. Fakat TBK m. 469 “pazarlamacılık sözleşmesine ve evde hizmet sözleşmesine ilişkin hüküm bulunmayan hâllerde, hizmet sözleşmesinin genel hükümleri uygulanır” hükmünü içerdiğinden pazarlamacı bakımından da sözleşme sonrası rekabet yasağı kararlaştırıldığında, bu sözleşmeden doğan davalar asliye ticaret mahkemelerinde görülmelidir. Oruç Hami Şener, *Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı ve Yetki Sözleşmesi* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021) 99; Mehmet Bahtiyar vd. *Ticari İşletme Hukuku* (İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım, 2022) 102-103.

¹¹ Şener, ticari işletme ve esnaf işletmesi arasında ayırım yapılması gerektiğini, ancak bunun yorum yoluyla yapılamayacağını, bunun için Kanun koyucunun bir değişiklik hükmü ihdas etmesi gerektiğini belirtmektedir. Şener, *Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı*, 88-89; Börü/Koçyiğit ise hükümde bir değişiklik yapılmasa da mutlak ticari davalara ilişkin TTK m.4/1,a-f arasında sayılan düzenlemelerin özünde bir ticari işletmeyle ilgili olduğuna işaret etmekte ve bu düzenleme ile korunan menfaatin dikkate alınarak, hükmün bu şekilde yorumlanması gerektiğini belirtmektedir. Levent Börü-İlker Koçyiğit, *Ticari Dava* (Ankara: Adalet Yayınevi 2021) 42.

¹² Arkan, *Ticari İşletme Hukuku*, 109.

diğer taraftan olması gereken hukuk bakımından başka bir sonuca ulaşılması mümkündür¹³. Çünkü taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümü etkileri sözleşmenin sona ermesinden sonra doğan bir iş ilişkisi ile ilgili olduğundan, bu uyuşmazlığı en iyi biçimde karara bağlayacak mahkeme iş mahkemesi olacaktır¹⁴.

Doktrinde ileri sürülen bir başka görüşe göre ise rekabet yasağı ile ilgili TBK m. 444 vd hükümlerinden doğan uyuşmazlıklar ticari davanın konusunu teşkil etmektedir. İster esnaf ister tacir olsun belirtilen uyuşmazlıklarda asliye ticaret mahkemelerinin görevli sayılması gerekmektedir. Kanun koyucu rekabet yasağının *öz ticaret yaşamına* ilişkin olduğunu varsaymış, kişilerin sözleşme yapma özgürlüğü çerçevesinde TBK'da yer alan koşullara uymak kaydıyla böyle bir şarta yer verebileceklerini hükme bağlamıştır¹⁵. Ayrıca TTK m. 4/1,c hükmü hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmeleri ile ilgilidir, sözleşme dönemine ilişkin rekabet yasağı/tekel hakkı ihlalden doğan uyuşmazlıklarda iş mahkemeleri görevlidir¹⁶. Dolayısıyla zamansal bir sınır belirlenerek hizmet sözleşmesinin devam ettiği dönemde gerçekleşen rekabet yasağı ihlalleri için iş mahkemeleri, hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı uyuşmazlıkları için asliye ticaret mahkemesi görevli kabul edilmelidir. Çünkü rekabet yasağı sözleşmesi işçi ve işveren arasında "bir iş ilişkisi kurmamaktadır", hizmet sözleşmesinin tarafları işçi ve işveren sıfatlarını kaybetmiştir¹⁷.

Ayrıca İşMK m. 5/1,a TTK m. 4/1,c karşısında özel hüküm niteliği taşımamaktadır¹⁸. Bir an için İşMK. m. 5/1,a'nın özel hüküm niteliğinde olduğu düşünülse dahi, bu durum belirtilen Kanun'a üstünlük tanınmasının zorunlu olduğu anlamına gelmeyecektir. Çünkü bir kanun hükmünün diğerine nazaran özel hüküm teşkil etmesi için, Kanun koyucunun özel hüküm sevk ederken genel hüküm bertaraf etmeyi amaçlamış olması da gerekmektedir. Oysa İşMK m. 5/1,a'da veya madde gerekçesinde bu yönde bir açıklık yer almamaktadır¹⁹.

TTK m. 4/1,c ile sözleşmenin zayıf konumunda olan işçinin menfaatlerinin ihlal edilmesi değil, yalnızca işverene ait üretim, iş sırrı, ticari sır niteliğindeki bilgilerin²⁰ korunmak istendiği, bunun ise ticaret mahkemesinin uzmanlık alanını teşkil ettiği açıktır²¹.

¹³ Yaşar Karayalçın, *Ticaret hukuku I, Giriş, Ticari İşletme* (Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, 1968) 252; Tamer Bozkurt, *Ticari İşletme Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 261-262; Ertan, *İş Sözleşmesinde Rekabet Yasağı*, 265.

¹⁴ Bozkurt, *Ticari İşletme Hukuku*, 261-262.

¹⁵ Hüseyin Ülgen vd. *Ticari İşletme Hukuku* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2019), 130; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Ticari İşletme Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 73; Bahtiyar vd., *Ticari İşletme Hukuku*, 102-103; Şener, *Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı*, 98; Arda Kortas, *Hizmet Sözleşmelerinde Rekabet Yasağı Sözleşmesi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021)106; İbrahim Akdoğan, *İş Sözleşmesinde Rekabet Yasağı* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 95.

¹⁶ Ülgen vd., *Ticari İşletme Hukuku*, 130; Ayhan vd., *Ticari İşletme Hukuku*, 73; Bahtiyar vd., *Ticari İşletme Hukuku*, 102-103; Şener, *Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı*, 98; Sinan Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma: Rekabet Yasağı Sözleşmesinden (TBK m. 444 vd.) Kaynaklı Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkemenin Tespitinde Ne Değişti Ne Değişmedi?". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12/2 (2021), 664; Kortas, *Hizmet Sözleşmelerinde*, 106; Akdoğan, *İş Sözleşmesinde Rekabet*, 95.

¹⁷ Polat Soyer, "Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Karşısında Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme Sorunu". *İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi* 15/60 (2018), s.1268; İbrahim Çağrı Zengin, "Pazarlamacının ve İşçinin Taraf Olduğu Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Mahkeme 7036 Sayılı (Yeni) İş Mahkemeleri Kanunu Bakımından Değerlendirme", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* LXXV/2 (2017), 808; Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 665; Kara, rekabet yasağı nedeniyle oluşan zararın giderilmesi taleplerinin TTK'dan çıkarılmasının zorunlu olduğunu belirtirken mevcut davaların bundan etkilenmemesi için bir istisna hükmünün de getirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Hacı Kara, "Yargıtay'ın Rekabet Yasağında Görevli Mahkeme Konusunda Verdiği Bir Karar Üzerine Değerlendirme". *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/11 (2021), 58 vd.

¹⁸ Soyer, "Yeni İş Mahkemeleri" 1268; Zengin, "Pazarlamacının ve İşçinin", 808-809.

¹⁹ Soyer, "Yeni İş Mahkemeleri" 1268; Tamer Pekdinçer-İrem Toprakkaya, "Rekabet Yasağından Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkemenin 7036 Sayılı Kanun'un Yürürlüğe Girmesi Sonrasında Değerlendirilmesi". *Legal Hukuk Dergisi* 19/225 (2021), 3995 vd; Zengin, "Pazarlamacının ve İşçinin" 808-809; Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 665.

²⁰ Pekdinçer ve Toprakkaya, ticari sırları korumaya yönelik hükümlerin yalnızca bir mal veya hizmeti değil, söz konusu sır sebebiyle ortaya konan, yeteneği, emeği, masrafları korumayı amaçladığını, ayrıca sır kapsamında yer alan bilgilerin her zaman FSEK ile güvence altına alınan bir marka veya patent olamayacağını söylemektedir. Pekdinçer-Toprakkaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4008; Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 666.

²¹ Pekdinçer-Toprakkaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4008; Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 666.

Üstelik hizmet sözleşmesinin işveren tarafından haksız şekilde feshedildiği iddiası ileri sürüldüğünde (TBK m. 447) feshin haklı neden teşkil edip etmediği meselesi asliye ticaret mahkemesi tarafından bekletici sorun yapılabilir. Salt TBK m.447 gerekçe gösterilerek iş mahkemesinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmamalıdır²².

B. İş mahkemesinin görevli olduğu görüşü

Doktrinde hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağından kaynaklanan uyuşmazlıklarda iş mahkemesinin görevli olduğu görüşünü benimseyen yazarlar rekabet yasağı ihlalleri açısından zamansal bir sınırlama yapılmasının yerinde olmadığını vurgulamaktadır²³. Zira rekabet yasağı sözleşmeleri asli yükümlülük yaratan sözleşmelerden²⁴ değildir. Bunlar hizmet sözleşmelerine bağlı ferî nitelikte bir yükümlülük yaratırlar²⁵. Dolayısıyla hizmet sözleşmelerinden bağımsız oldukları söylenemez. Üstelik işçinin hizmet sözleşmesi sonrası rekabet etmeme borcunun temelinde sadakat borcu yer almaktadır ki, belirtilen borç sözleşme sona erse de devam etmektedir²⁶.

Ayrıca İşMK m. 5/1,a rekabet yasağının ihlali ile ilgili özel bir hüküm içermemekle birlikte işçi ve işveren arasında bir “iş ilişkisinden” doğan tüm uyuşmazlıkların iş mahkemesinde çözüleceğini hükme bağlamaktadır. Madde hükmü bu iş ilişkisinin mutlaka kanundan doğması gerektiği şeklinde yorumlanmamalıdır²⁷. İşMK görev açısından iş ilişkisinin bulunmasını zorunlu kılmakta ve fakat bu ilişkinin devam edip etmemesi varsayımlarını dikkate almamaktadır²⁸. Ayrıca iş hukukundan kaynaklanan ihtilafların çözümü bakımından Kanun koyucu kolay, ekonomik ve hızlı usul hükümlerini tercih ederek²⁹, genel yargılama kurallarından ayrılmıştır³⁰. TTK m. 5'te yer alan “aksine hüküm olmadıkça” ifadesi iş mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılacak şekilde yorumlanmalıdır. Çünkü iş mahkemelerinin hizmet sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda uzmanlık (ihtisas) mahkemesi olduğu, TTK m. 5'in ticari davalarda görevi düzenlerken diğer ihtisas mahkemelerinin görevine “aksine hüküm bulunmadıkça” şeklindeki düzenlemesi ile öncelik tanıdığı açıktır³¹. Aynı

²² Pekdiğer-Toprakaya, “Rekabet Yasağından Doğan”, 4011.

²³ Hamdi Mollamahmutoğlu vd. *İş Hukuku Ders Kitabı: cilt 1* (Ankara: Lykeion, 2020),168; Nuri Çelik vd. *İş Hukuku Dersleri* (İstanbul: Beta Yayıncılık, 2023), 50-51; Ercüment Özkaraca -Sema Deniz Özkan Koç, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme”. *Sicil İş Hukuku Dergisi* 45 (2021), 97 vd; Esra Kaşak, “Hizmet Sözleşmesi Sonrası Rekabet Yasağı Sözleşmelerinden Doğan Davalarda Görevli Mahkeme ve Dava Şartı Arabuluculuk (TTK m. 4/1-c, 5/1, 5/a; İşMK m. 3, 5/1-a Bakımından Bir İnceleme)”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 29/4 (2021), 3186; Bektaş Kar. *İş Yargılaması Usulü* (Ankara: Yetkin Kitabevi, 2021), 281; Ancak İş sözleşmesi devam ederken rekabet etmeme borcunun işçi tarafından ihlali işverene, hizmet sözleşmesini İşK m. 25/II/e'ye uygun şekilde fesih hakkı vereceği gibi TBK m. 400 hükmüne göre tazminat talep hakkı da verir. Mollamahmutoğlu vd, *İş Hukuku*, 168; Çelik vd., *İş Hukuku*, 299; Özkaraca-Özkan Koç, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinden”, 97 vd.

²⁴ Diğer yandan iki bağımsız rakip tarafından akdedilen rekabet yasağı sözleşmeleri asli rekabet yasağı sözleşmesi (kartel sözleşmesi), herhangi bir sözleşmeye bağlı olan rekabet yasağı sözleşmeleri yan rekabet yasağı sözleşmesi (rekabet yasağı klotu) şeklinde adlandırılmaktadır. Kaşak, “Hizmet Sözleşmesi Sonrası”, 3182-3183; Doktrinde hizmet sözleşmesinde bulunan rekabet yasağı sözleşmelerinin yan edim yükümlülüğünde olduğu da ifade edilmekte ve ister asli rekabet sözleşmesi isterse yan rekabet yasağı sözleşmesi söz konusu olsun her iki sözleşme türünden doğan uyuşmazlıklar açısından iş mahkemesinin görevli olduğu söylenmektedir. Uşan, *İş Hukukunda İş Sırrının*, 65; Kaşak, “Hizmet Sözleşmesi Sonrası”, 3182-3183.

²⁵ Kar, *İş Yargılaması Usulü*, 281.

²⁶ Kar, *İş Yargılaması Usulü* s. 282; Gaye Baycık: “Bireysel İş İlişkisinin Kurulması, Hükümleri ve İşin Düzenlenmesi”, *Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2016* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018), 93; TBK m. 420'de yer alan ibranamenin de sonuçlarını sözleşme sona erdikten sonra doğurduğu, bunlarla ilgili ihtilafların iş mahkemesinde çözüleceği görüşünün hem doktrinde hem de Yargıtay uygulamasında kabul gördüğü, aynı kabulün hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı için de söz konusu olması gerektiği yönünde bkz. Özkaraca-Özkan Koç, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinden”, 98; Kaşak, “Hizmet Sözleşmesi Sonrası”, 3190.

²⁷ Özkaraca-Özkan Koç, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinden”, 98; Ayşe Köme Akpulat, *İş Mahkemelerinde Yargılamanın Özellikleri*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018),139; Baycık, “Bireysel İş İlişkisinin Kurulması”, 193.

²⁸ Özkaraca-Özkan Koç, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinden”, 98; Köme Akpulat, *İş Mahkemelerinde Yargılamanın*, 139; Kaşak, “Hizmet Sözleşmesi Sonrası”, 3190.

²⁹ İşMK m.7/1 iş mahkemesinde basit yargılama usulünün uygulanacağını hükme bağlarken, TTK m. 4/2 miktar veya değeri bir milyon Türk lirasını geçmeyen ticari davalarda basit yargılama usulünün uygulanacağını düzenlemektedir.

³⁰ Kar, *İş Yargılaması Usulü*, 282.

³¹ Özkaraca-Özkan Koç, “Rekabet Yasağı Sözleşmesinden”, 98; Börü-Koçyiğit, Ticari Dava, 41-42; Köme Akpulat, *İş Mahkemelerinde Yargılamanın*, 139; Ömer Ekmekçi vd. *Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk*, (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 202.

öncelik tüketici uyusmazlıkları, Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK m. 156)³² ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda (FSEK m. 76)³³ düzenlenen hususlardan kaynaklanan uyusmazlıklar için kabul edildiğine göre, özel/genel kanun veya önceki/sonraki kanun ilkelerinin *uygulanmasına* da gerek olmadan, iş uyusmazlıkları için de *uygulanmalı* ve iş mahkemelerinin görevli olduğu kabul edilmelidir³⁴.

Bu görüşü güçlendiren bir başka gerekçe ise rekabet yasağının ihlali durumunda işçinin ödeyeceği cezai şartın miktarının belirlenmesinin, öncelikle işçiye ödenen brüt ücretin tespitini gerektirmesidir ki, bu da iş mahkemesinin uzmanlık alanı içinde yer almaktadır³⁵. Ayrıca TBK m. 447 gereğince hizmet sözleşmesinin haklı neden olmadan işveren tarafından veya işverene atfedilebilen bir sebeple işçi tarafından feshedilmesi durumunda rekabet yasağı sona ermektedir. Bu durum ise hizmet sözleşmesinin feshinde işverene veya işçiye yüklenecek bir kusurun bulunup bulunmadığının tespitini zorunlu kılmaktadır ki, bu mesele de yine iş mahkemesinin uzmanlık alanı ile ilgilidir³⁶. Üstelik böyle bir fesih sebebinin asliye ticaret mahkemesinde ileri sürülmesi, konunun iş mahkemesince çözümlenene kadar bekletici sorun yapılmasını da gerektirebilecektir³⁷. Ayrıca işçi ile işveren arasındaki yegâne ihtilaf rekabet yasağından da doğmayabilir. Hatta işçinin rekabet yasağını ihlal ettiği gerekçesiyle açılan davaya karşı işçi de kıdem tazminatının ödenmesi talebiyle dava açabilir ki, bu durumda ilk davanın ticaret ikinci davanın iş mahkemesinin uzmanlık alanına girdiği kabul edilirse, iki farklı mahkemece verilen birbirleriyle çelişen kararlar ortaya çıkabilir³⁸.

Son olarak doktrinde hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağından kaynaklanan uyusmazlıklarda iş mahkemesinin görevli olduğu görüşünü benimseyen yazarlar Alman hukukuna da işaret etmektedir. Alman hukukunda işçinin rekabet etmeme borcundan doğan uyusmazlıklarda görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğu kabul edilmektedir. Alman İş Mahkemeleri Kanunu m. 2/1,3c uyarınca iş ilişkisinin sona ermesinden sonra (art/sonraki etki), belirtilen ilişkiyle ilgili ihtilaflar bakımından iş mahkemeleri görevlidir. O halde rekabet yasağı şartının hukuki niteliği de göz önünde bulundurularak Türk hukuku bakımından aynı sonuca ulaşılması gerekmektedir³⁹.

C. Mahkeme kararları

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu rekabet yasağının ihlali nedeniyle açılan davalarda görevli mahkeme hususunda 2008⁴⁰ ve 2011⁴¹ yılında verdiği kararları ile iş mahkemelerinin görevli olduğuna, 2012⁴² ve 2013⁴³ yılında verdiği kararlarında ise rekabet yasağının ihlali sonucunu doğuran davranışın hizmet sözleşmesinin sona erdiği tarihten sonra gerçekleşmesi koşuluyla ticaret mahkemesinin görevli olduğuna hükmetmiştir⁴⁴.

Fakat 25.10.2017 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren İşMK ile rekabet yasağı ihlaliinden doğan uyusmazlıklarda görevli mahkeme meselesine ilişkin tartışmalar yeniden canlanmıştır. Özellikle bölge adliye mahkemelerince birbiriyle çelişen çok sayıda karar tesis edilmiş olduğu görülmektedir. Nitekim

³² Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK), Resmî Gazete 2994 (10.01.2017), Kanun No.6769.

³³ Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) Resmi Gazete 7981 (13.12.1951), Kanun No. 5846.

³⁴ Kaşak, "Hizmet Sözleşmesi Sonrası", 3191.

³⁵ Özkaraca-Özkan Koç, "Rekabet Yasağı Sözleşmesinden", 100.

³⁶ Kar, *İş Yargılaması Usulü*, 281-282; Özkaraca-Özkan Koç, "Rekabet Yasağı Sözleşmesinden", 100; Köme Akpulat, Köme Akpulat, *İş Mahkemelerinde Yargılamanın*, 139; Baycık, "Bireysel İş İlişkisinin Kurulması", 193; Kaşak, "Hizmet Sözleşmesi Sonrası", 3195.

³⁷ Sevil Doğan, *İşçinin Rekabet Yasağı, İş Sırrının Korunması*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s.182; Ertan, *İş Sözleşmesinde Rekabet*, 461; Pekdiğer-Toprakaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4011-4012.

³⁸ Özkaraca-Özkan Koç, "Rekabet Yasağı Sözleşmesinden", 101; Ertan, *İş Sözleşmesinde Rekabet*, 461.

³⁹ Özkaraca-Özkan Koç, "Rekabet Yasağı Sözleşmesinden", 98; Kaşak, "Hizmet Sözleşmesi Sonrası", 3193.

⁴⁰ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK), K. 2008/566 (22 Eylül 2008) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 10 Ekim 2024).

⁴¹ YHGK K. 2011/545 (21 Eylül 2011) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 10 Ekim 2024).

⁴² YHGK K. 2012/109 (29 Şubat 2012) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 10 Ekim 2024).

⁴³ YHGK K. 2013/292 (27 Şubat 2013) ve YHGK K.2013/1708 (25 Aralık 2013) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 10 Ekim 2024).

⁴⁴ Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 656.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi (BAM) 8.⁴⁵, 9.⁴⁶, 20.⁴⁷, 30.⁴⁸ Hukuk Daireleri, İstanbul BAM 12.⁴⁹, 14.⁵⁰, 48.⁵¹ Hukuk Daireleri, İzmir BAM 20. Hukuk Dairesi⁵² ticaret mahkemesinin görevli olduğu yönünde, İstanbul BAM 13.⁵³, 32.⁵⁴, 43.⁵⁵ Hukuk Daireleri, İzmir BAM 11.⁵⁶ Hukuk Dairesi ise iş mahkemesinin görevli olduğu yönünde kararlar vermiştir.

İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesinin başvurusu ile İstanbul Bölge Adliye Mahkemeleri Daireleri arasındaki görevli mahkemenin tespiti hususunda oluşan görüş farkının giderilmesi için yapılan başvuru neticesinde Yargıtay 11 Hukuk Dairesi 03.12.2021 tarihli⁵⁷ kararı ile rekabet yasağının hizmet sözleşmesinin unsuru olmadığına, yasağın hizmet sözleşmesinin sona ermesi ile hüküm ve sonuçlarını doğurduğuna, TTK m. 4/1,c'te belirtilen uyuşmazlıklardan doğan davaların mutlak ticari dava olarak düzenlendiğine, İşMK m. 5/1a'nın TTK m.4/1,c'yi örtülü olarak ilga etmediğine, tüm bu gerekçelerle asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğuna hükmetmiştir⁵⁸.

Buna karşılık Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 21.12.2021 tarihli kararı ile TTK m.5'te yer alan "aksine hüküm" ibaresinin iş mahkemeleri bakımından da geçerli olduğunu, zira SMK ve FSEK'den doğan uyuşmazlıklar açısından aynı sonuca ulaşıldığını, fesih ve cezai şart gibi müesseselerin ihtisas mahkemesi olan iş mahkemesinde görülmesi gerektiğini belirtmiştir⁵⁹.

Öte yandan hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı bakımından görevli mahkeme hususu İzmir 4. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi'nin 04.04.2024 tarihinde verdiği kararda da değerlendirilmiş ve Anayasa Mahkemesi başvuru konusu hükümler açısından Anayasa'ya aykırılık olmadığına karar vermiştir⁶⁰. İzmir 4. Asliye Ticaret Mahkemesi rekabet yasağının ihlalden doğan davaların mutlak ticari dava olduğunu düzenleyen TTK m. 4/1,c ile TBK m. 444'ün Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürerek iptallerine karar verilmesini talep etmiştir. Mahkeme; rekabet yasağı sözleşmesinin işçinin çalışma ve sözleşme hürriyeti üzerinde doğrudan etkili olduğu, işçinin ekonomik hayatı ve geleceğine tesir edebileceği, yalnızca ticari işletme yararı dikkate alınarak bu sözleşmelerden kaynaklanan davaların mutlak ticari dava olarak nitelenmesinin hakkaniyete uygun olmadığı, görevli mahkeme tespiti açısından içtihat farklılıklarına sebep olan bir hükmün hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleriyle bağdaşmadığı, rekabet yasağına ilişkin hükmün geçerli olması için işverenin yüklenmesi zorunlu bir karşı edimin olmadığı, işçinin işverenden farklı olarak en iyi bildiği ve başkaca geçim kaynağı olmadan yalnızca işini yapmamayı yükümlenmesinin bundan vazgeçmesinin hakkaniyete uygun olmadığı, teknolojik gelişme ve özellikle e-ticaret uygulamaları nazar alındığında işletmelerin iştigal

⁴⁵ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi (BAM) 8 Hukuk Dairesi K. 2020/415 (20 Şubat 2020) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁴⁶ Ankara BAM 9. HD K.2020/94 (23 Şubat 2020) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁴⁷ Ankara BAM 20. HD K. 2021/1343 (26 Ekim 2021) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁴⁸ Ankara BAM 30. HD K. 2020/513 (11 Kasım 2020) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁴⁹ İstanbul BAM 12. HD K. 2021/1677 (11 Kasım 2021) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁵⁰ İstanbul BAM 14. HD K. 2021/1482 (24 Aralık 2021), İstanbul BAM 14. HD K. 2021/1481 (02 Aralık 2021), İstanbul BAM 14. HD K. 2021/1429 (25 Kasım 2021), İstanbul BAM 14. HD K. 2021/1444 (25 Kasım 2021) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁵¹ İstanbul BAM 48. HD K.2020/459 (10 Aralık 2020) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁵² İzmir BAM 20. HD K. 2021/482 (03 Haziran 2021) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁵³ İstanbul BAM 13. HD K. 2021/1498 (26 Ekim 2021), İstanbul BAM 13. HD K. 2021/1499 (26 Ekim 2021), İstanbul BAM 13. HD K. 2021/1501 (26 Ekim 2021), İstanbul BAM 13. HD K. 2021/1568 (04 Kasım 2021), İstanbul BAM 13. HD K. 2021/1561 (04 Kasım 2021) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁵⁴ İstanbul BAM 32. HD K.2021/1033 (24.06.2021) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁵⁵ İstanbul BAM 43. HD K.2021/1209 (14 Ekim 2021), İstanbul BAM 43. HD K.2021/760 (21 Haziran 2021) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁵⁶ İzmir BAM 11. HD K. 2020/217 (12 Şubat 2020) için bkz. www.lexpera.com.tr (Erişim 01 Şubat 2025).

⁵⁷ Daha önceki tarihli diğer kararlar için bkz. Kaşak, "Hizmet Sözleşmesi Sonrası", 3175 vd.

⁵⁸ Yargıtay 11. HD K. 2021/6811 (03 Aralık 2021); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin sonraki tarihli kararları da aynı yönde olmuştur. Örneğin Y. 11. HD K. 2022/697 (27 Ocak 2022) bkz. www.lexpera.com.tr. (Erişim 10 Ekim 2024).

⁵⁹ Yargıtay 9. HD K. 2021/16748 (21 Aralık 2021); Yargıtay 9. HD'nin daha sonraki kararları da aynı yönde olmuştur. Örneğin Y. 9. HD. K. 2024/8758 (20 Mayıs 2024) bkz. www.legal.com.tr (Erişim tarihi: 01.10.2024).

⁶⁰ Anayasa Mahkemesi (AYM) K. 2024/93 (04 Nisan) 2024 bkz. Resmi Gazete 32568 (06.06.2024).

yerleri ve işgal konuları bakımından sınırlama yapılabilmesinin güçleştiği, rekabet yasağına dair şartların işçi lehine sınırlandırılmasına dair hükümlerin yeterli olmadığı, coğrafi alan açısından rekabet yasağı öngörülmesinin işçinin yerleşme hakkına aykırılık teşkil ettiği, işçinin yaşamsal açıdan önem taşıyan maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı ile çalışma hakları bakımından ölçülü olmayan sınırlama getirildiği gerekçeleriyle başvuru konusu hükümlerin Anayasa'nın 2., 5., 17., 23. ve 48. maddelerine aykırı olduğunu belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi ise iptali istenen TTK m. 4/1,C yönünden; 6098 sayılı TBK'nın gerekçesinde⁶¹ hizmet sözleşmelerinin 4857 sayılı İşK'nın kapsamı dışında kalan işçileri kapsadığının belirtildiğine, üretim ve ticari sır ile haksız rekabetin ticari özelliğinin dikkate alınması gerektiğine, bu itibarla hizmet sözleşmesinin sona ermesinden sonra rekabet yasağının ihlali nedeniyle açılan davanın ticari dava olmasının ve belirtilen davada ticaret mahkemesinin görevli kabul edilmesinin kamu yararıyla örtüşmeyen ve işçinin hak arama hürriyetini sınırlandıran bir tarafının olmadığına, bir mevzuat hükmünün mahkemeler nezdinde içtihat uyumsuzluklarına sebep olmasının yargılama hukukunun doğası ile ilgili olduğuna, tüm bu gerekçelerle Anayasa'nın hak arama hürriyeti başlıklı 36. ve mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceğine dair 142. maddelerine aykırılık bulunmadığına karar vermiştir. Mahkeme iptali istenen TBK m. 444 yönünden; hizmet sözleşmesinin sona ermesinin ardından bu döneme dair işçinin işveren ile rekabet etmemeyi yazılı şekilde yükümlenebileceğine, rekabet yasağının belirli bir yer, süre ve işlerin türü açısından sınırlandırıldığına, sınırlamalara aykırı olarak kararlaştırılan rekabet yasağının kapsam ve içeriğine hâkimin müdahale edebileceğine, işçi için karşı edim kararlaştırılmasının sözleşmenin geçerliliği için zorunlu olmadığına, ancak bu yönde bir hükmün hizmet sözleşmesine her zaman konabileceğine, tüm bu gerekçelerle anılan düzenlemelerin Anayasa'nın devletin temel amaç ve görevleri başlıklı 5. ve çalışma hürriyeti başlıklı 48. maddesine aykırı olmadığına karar vermiştir.

Çalışmamızın bu kısmında hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağından doğan davalarda görevli mahkeme meselesini Fransız hukuku bakımından incelemeden evvel kısaca görüşümüzü ifade etmek isteriz. Bizce hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı ihlalinin doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir. TTK m. 4/1,c hükmü yalnızca rekabet yasağının ihlalinin doğan davaların mutlak ticari dava olduğunu düzenlemekte, İşK m. 5/1,a işçi ve işveren arasındaki tüm ihtilaflar için görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğu hükmünü içermektedir. TTK m. 4/1,c özel hüküm niteliğindedir. Sonraki tarihli de olsa İşK m. 5/1,a ise genel hüküm niteliğindedir. Kanun koyucunun önceki tarihli özel hükmün ilga edilmesine ilişkin açık bir iradesi de anlaşılamadığından, sonraki tarihli genel hükmün, önceki tarihli özel hükmün yerini alabilmesi mümkün değildir⁶². Dolayısıyla SMK m. 156 ve FSEK m. 76'ya ilişkin varılan sonucun hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağından doğan davalar bakımından geçerli olması mümkün değildir. Ayrıca hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı ile korunmak istenen menfaat işletmenin menfaatidir. İşletmeler son derece riskli yatırım süreçlerinin akabinde kurulduğundan, uzun bir süreç içinde oluşan sır niteliğindeki bilgilerin korunması önem arz etmektedir⁶³. Müşteri çevresi, üretim sırrı, iş sırrı, ticari sır niteliğindeki bilgilerin tespiti ve değerlendirilmesi de en iyi şekilde bu konuda uzmanlaşmış olan asliye ticaret mahkemesince yapılabilir. Saydığımız gerekçelerle doktrin ve Yargıtay 9. Hukuk Dairesi tarafından ileri sürülen aksi yöndeki görüşlere katılamıyoruz.

⁶¹ <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c050/tbmm23050003ss0321.pdf> (Erişim 10 Ekim 2024).

⁶² Pekdinçer-Toprakaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4011; Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 665; TTK m. 5/1'de yer alan "aksine hüküm bulunmadıkça" ifadesinin nazara alınması, bu hüküm ile kanun hükümleri arasındaki çelişkilerin kanun koyucu tarafından ortadan kaldırıldığı, tüm bu sebeplerle iş mahkemesinin görevli olduğu yönünde bkz. Kaşak, "Hizmet Sözleşmesi Sonrası", 3192-3193; 25.10.2017 tarihinde yürürlüğe giren İşMK'nın bu görüşün reddedilmesini sağladığı, sonraki tarihli kanun ile işçi ve işverenler arasındaki iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan tüm uyuşmazlıklarda iş mahkemelerinin görevli olduğu yönünde bkz. Özkaraca ve Özkan Koç, s. 101.

⁶³ Pekdinçer-Toprakaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4008; Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 666.

II. Fransız Hukukunda

A. Ticaret mahkemelerinde görev

Ticaret mahkemelerinde (tribunal commerce) görev hususu temel olarak Fransız Ticaret Kanunu'nun⁶⁴ (C. com.) L. 721-3. maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre; tacirler, esnaflar⁶⁵ ile kredi kuruluşları, finansman şirketlerinin kendi aralarındaki veya bunların birbirleriyle ilgili yükümlülüklerine ilişkin uyuşmazlıklar bakımından ticaret mahkemesi görevlidir. Ayrıca ticaret şirketleri ve ticari işlemlere⁶⁶ ilişkin uyuşmazlıklar da ticaret mahkemesince karara bağlanır.

Madde metninden anlaşıldığı üzere Türk hukukundan farklı olarak Fransız hukukunda hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı ile ilgili olarak C. com art. L. 721-3'te herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Esasen Fransız Kanun koyucusu konuya ilişkin olarak başka bir kanun hükmü de sevk etmemiştir.

Rekabet yasağı ile sıkça karıştırılan ticari nitelik⁶⁷ arz eden haksız rekabet uygulamaları bakımından da temel olarak Fransız Medeni Kanun'un (CC)⁶⁸ 1240. maddesinde yer alan *"kusuru ile başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür"* ve 1241. maddesinde yer alan *"herkes yalnızca filleri ile değil, ihmâl veya tedbirsizliği ile sebep olduğu zarardan da sorumludur"* hükümleri dikkate alınmakta ve bu uygulamalardan zarar görenlere zararın giderilmesi imkanı tanımaktadır.

Bu bağlamda işçinin hizmet sözleşmesinin ifası sırasında öğrendiği müşteri çevresine ilişkin bilgiler ile üretim sırrı, ticari sır niteliğindeki diğer bilgileri kullanmak suretiyle bir esnaf işletmesi veya ticari işletme işletmeye başlaması veya yeni bir ticaret şirketinin kuruluşuna katılması⁶⁹ ⁷⁰ yahut yeni işverenin bu bilgileri ele geçirmek amacıyla işçileri işten ayrılmaya teşvik etmesi, işletmenin çalışma

⁶⁴ Fransız Ticaret Kanunu (Code de Commerce, C. com) için bkz https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000005634379/LEGISCTA000006113738/#LEGISCTA000006113738 (Erişim 01 Eylül 2024).

⁶⁵ C com art. L. 721-3 maddesini değiştiren 18.11.2016 tarihli ve 2016-1547 sayılı Kanun'un 114. maddesi 01.01.2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten itibaren esnafların kendi aralarındaki veya bir esnaf veya tacir arasındaki uyuşmazlıklar da ticaret mahkemesince karara bağlanmaktadır. Antoine Bolze, "Synthèse:Tribunaux De Commerce", Jurisclasseur, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01.09.2024), n.13.

⁶⁶ Ticari işlemler C. com art. L. 110-1 ve art. L. 110-2 tahdidi olarak sayılmıştır. Dolayısıyla maddede sayılan yeniden satış için yapılan taşınır veya taşınmaz satım işlemleri, kambyo senetlerine ilişkin işlemler, taşınmaz, ticari işletme, şirket paylarının devri işlemleri, tedarik sözleşmeleri, acentelik sözleşmeleri, elektronik para ve ödeme hizmetleri gibi işlemlerle ilgili uyuşmazlıklar ticaret mahkemelerinde görülmektedir. Hervé Croze, "Tribunal De Commerce. Organisation Et Compétence", Fasc. 10, *Jurisclasseur Procédure Formulaire*, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024), n. 65.

⁶⁷ Fransız Tüketici Kanunu'nun (Code de la consommation, C. con.) L. 121-1. maddesinde; haksız ticari uygulamaların yasak olduğu, mesleki özen yükümlülüğüne aykırı ve orta ölçüde bilgili, dikkatli, özenli tüketicinin herhangi bir mal veya hizmet ile ilgili ekonomik davranışını önemli ölçüde bozan veya bozma olasılığı bulunan uygulamaların haksız olduğu belirtiltikten sonra, Kanun'un devamı maddelerinde kötüleme suretiyle veya aldatıcı veya saldırgan nitelik taşıyan ticari uygulamalara dair örnekler sayılmıştır. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006069565/LEGISCTA000032220949/#LEGISCTA000032227303 (Erişim 01 Eylül 2024); Ancak tacirler ve esnaflar arasındaki haksız rekabetten doğan zararın giderilmesi talepleri bakımından CC. art. 1240-1241 hükümleri uygulanmakta ve C.com. art. L. 721-3 uyarınca ticaret mahkemeleri görevli olmaktadır. Philippe Le Tourneau, Fasc. 255-10: Parasitisme. Régime Juridique, Jurisclasseur Commercial, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024), n. 36.

⁶⁸ Fransız Medeni Kanun'u (Code civil, CC) https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070721/ (Erişim 01 Eylül 2024).

⁶⁹ Cour de Cassation Chambre commerciale (Cass com.) 07 décembre 2022, n. 21-19.860, www.dalloz.com.fr (Erişim 01 Eylül 2024).

⁷⁰ C.com. art. L. 721-3 gereğince bir uyuşmazlığın ticaret mahkemesince çözülebilmesi için taraflarının her ikisinin de tacir veya esnaf olması gerekmektedir. İşçinin esnaf veya tacir sıfatına sahip olmaması eski işveren ve işçi arasındaki uyuşmazlığın C.com. art. L. 721-3 kapsamında olmadığı anlamına gelmektedir ki, bu durumda adli mahkemeler (tribunal judiciaire) görevlidir. Dolayısıyla işçinin hizmet sözleşmesi ile başka bir ticaret şirketinde çalışmaya başlaması halinde işçiye karşı açılacak haksız rekabet davasının adli mahkemede (tribunal judiciaire) görülmesi gerekir iken, eğer yeni işveren tacir veya esnaf ise kendisine karşı açılacak davanın ticaret mahkemesinde görülmesi gerekmektedir; Yargı reformu kapsamında 01.01.2020 tarihi itibarıyla yapılan değişiklik ile ilk derece mahkemelerinden asliye hukuk (tribunal de grande instance) ve sulh hukuk (tribunal d'instance) mahkemeleri birleştirilmiş ve "tribunal judiciaire" adını almıştır. Söz konusu mahkemenin bir dairesi olan "tribunal proximité" ise değeri 10.000 avroyu geçmeyen uyuşmazlıkların çözümünde görevli hale getirilmiştir. Reform Kanunu için bkz. (LOI n° 2019-222'du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de réforme pour la justice) için bkz. <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGIARTI000038262718/2019-03-25/> (Erişim 01 Eylül 2024).

düzenini bozan (désorganisation d'une entreprise) davranışlar olması sebebiyle haksız rekabet teşkil etmekte ve bu uyuşmazlıkların çözümünde C.com art. L. 721-3 gereğince ticaret mahkemeleri görevli olmaktadır⁷¹.

Öte yandan Fransız hukukunda ivedi yargılama usulü (la procédure de référé) uyuşmazlığın türüne göre hukuk mahkemelerinin (Medeni Usul Kanunu⁷² CPC art. 835), ticaret mahkemelerinin (CPC art. 872) veya iş mahkemelerinin görev alanına (İş Kanunu⁷³ C trav. art. R. 1455-6) giren bir hususa ilişkin olarak meydana gelmesi muhtemel yakın bir zararın veya hukuka aykırı bir davranışın önlenmesi amacıyla koruyucu tedbirlerin alınmasına hizmet ettiğinden, ivedi yargılama hâkimi de (juge des référés commercial)⁷⁴ haksız rekabet uyuşmazlıkları ile ilgili hususlarda karar almaktadır.

B. İş mahkemelerinde görev

Fransız hukukunda iş mahkemelerinde (Conseil de prud'hommes) görev temel olarak C. trav. art. L. 1411-1 ve art. L.1411-6 arasında düzenlenmiştir. C. trav. art. L. 1411-1'e göre; işçi ve işveren arasındaki bir hizmet sözleşmesi ile ilişkili uyuşmazlıklar bakımından iş mahkemesi görevlidir. Dolayısıyla iş mahkemesi; bir hizmet sözleşmesinin bulunduğu, bu hizmet sözleşmesinden kaynaklanan ve bireysel nitelikteki iş uyuşmazlıklarına bakmaktadır⁷⁵. Hizmet sözleşmesinin sona ermesinden sonra meydana gelen veya hiçbir koşulda bu sözleşmeye bağlanmayan ihtilaflarda iş mahkemesi görevli değildir⁷⁶.

Diğer yandan C. trav. art. L.1411-4 ile iş mahkemeleri bakımından mutlak nitelikte bir görev kuralı öngörülmüştür. Maddeye göre; "İş Kanunu'nun bu bölümünde belirtilen uyuşmazlıklar ile ilgili olarak iş mahkemesi tek görevli mahkemedir. Aksine sözleşme hükümleri yazılmamış sayılır". İş mahkemesinin hizmet sözleşmeleri ile ilişkili uyuşmazlıklarda "tek görevli mahkeme" olması, münhasır yargılama yetkisine (compétence exclusive) sahip olduğu ve söz konusu düzenlemenin de kamu düzenine ilişkin olduğu anlamına gelmektedir⁷⁷.

Ayrıca CPC art. 49 "mahkemeler herhangi bir sözleşmenin yorumlanması ile ilgili talepler de dahil olmak üzere, görevli olduğu hususlarla ilgili tüm iddia ve savunmalar hakkında karar verir. Başka bir mahkemenin münhasır yargılama yetkisinde (compétence exclusive) olan hususlar istisna teşkil eder" hükmü de iş mahkemelerinde görev bakımından önem arz eden hükümlerden biri olarak gösterilmektedir. Zira söz konusu madde hizmet sözleşmelerinin yorumlanmasının da iş mahkemesinin münhasır yargılama yetkisi dahilinde olduğu anlamına gelmektedir⁷⁸.

C. Rekabet yasağı şartı bakımından görevli mahkeme

⁷¹ Matthieu Poumarède, "La Sanction De L'embauche Déloyale D'un Salarié D'une Entreprise Concurrente: Aux Confins Du Droit Des Affaires Et Du Droit Du Travail", RTD Com, 2012, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024), s. 652.

⁷² Fransız Medeni Usul Kanunu (Code de Procédure Civile, CPC) https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070716/(Erişim 01 Eylül 2024).

⁷³ Fransız İş Kanunu (Code du Travail, C trav) https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006072050/(Erişim 01 Eylül 2024).

⁷⁴ Bolze, "Tribunaux de commerce", n. 37.

⁷⁵ C. trav., art. L. 1134-10 gereğince toplu iş uyuşmazlıklarında iş mahkemeleri değil adli mahkemeler görevlidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Frédéric Aknin-Amandine Tyssandier, "Conseils De Prud'hommes. Compétence Matérielle", Fasc.1200-50, Jurisclasseur Travail Traité, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024), n.4; Frédéric Aknin- Amandine Tyssandier, "Conseils De Prud'hommes. Compétence Matérielle", "Fasc.81-20, Jurisclasseur Travail Traité, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024), n.79.

⁷⁶ Ayrıca hakkında bir kanun hükmü ile istisna getirilen uyuşmazlıklar da iş mahkemelerinde karara bağlanamaz. Örneğin iş kazaları, meslek hastalıkları ve sosyal güvenlik (C. trav. art. L. 1411-2) ile ilgili uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülmemektedir. Yine tacirler ile onların işçisi niteliğindeki yöneticileri arasındaki işletmeye bağlı şubenin yönetilmesi ile ilgili uyuşmazlık bakımından da iş mahkemesi değil ticaret mahkemesi görevlidir (C. trav. art. L. 7321-1). Jérémy Vidal, "Conseil De Prud'hommes. Contentieux Du Travail", Fasc.1200-40, Jurisclasseur Travail Traité, www.lexis360intelligence.fr, (Erişim 01 Eylül 2024), n.16.

⁷⁷ Yves Picod- Nicolas Dorandeu, "Concurrence Déloyale", Répertoire De Droit Commercial, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024), n. 249.

⁷⁸ Poumarède, "La Sanction De L'embauche Déloyale", 654.

Fransız hukukunda hizmet sözleşmesinin bitiminden itibaren geçerli olacak şekilde rekabet yasağı şartı (clause de non concurrence) öngörülebilmesine dair açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak emredici hükümlere aykırı olmaması koşuluyla böyle bir şartın sözleşmeye konulabileceği kabul edilmektedir. “İş sözleşmesinin geçerli olması için genel kısımda yer alan kurallara uyulması kaydıyla sözleşmeye başka hükümler konulabileceğine” dair C. trav. art L. 1221-1 hükmünün rekabet yasağı şartına da olanak tanıdığı ifade edilmektedir⁷⁹. Öte yandan rekabet yasağına ilişkin özel bir kanun hükmünün bulunmaması şartın geçerliliği, kapsam ve muhteviyatının daha çok yargı kararları ile şekillenmesini sağlamaktadır⁸⁰.

Fransız Yargıtay’ı Sosyal Dairesi rekabet yasağı şartının belirli bir zaman ve belirli yer ile (bir coğrafi alan) sınırlı olması, ticari faaliyet alanının (taşıma, dekorasyon vs) gösterilmesi, şartın işletmenin ekonomik menfaatlerinin korunması için zorunlu olması ve bu menfaatlerin korunmasını sağlayacak ölçüde olması, işverene yüklenebilen bir karşı edimin (contrepartie financière) bulunması gerektiğini belirtmektedir⁸¹. Saydığımız beş koşuldan herhangi birinin (zaman, yer, belirli faaliyet alanı, işletmenin ekonomik menfaatinin korunması için zorunlu olma, karşı edim) olmaması rekabet yasağı şartının geçersizliğine yol açmaktadır⁸².

Diğer taraftan rekabet yasağı şartı sözleşmeye bağlı ferî nitelikte bir şart (clause accessoire) olarak nitelendirilmekte, şartın temel sözleşme ile ilişkili ve ona bağlı olduğu söylenmektedir. Bu sebeple sözleşmenin geçersizliği rekabet yasağının da geçersiz addedilmesine neden olmaktadır⁸³.

Rekabet yasağına aykırı hareket eden işçiye karşı açılacak dava bakımından ise C. trav. art. L. 1411-1 ve art. 1411-4 birlikte değerlendirilmekte ve iş mahkemesinin işçi ve işveren arasındaki hizmet sözleşmesi ile ilişkili tüm uyuşmazlıkları karara bağlama hususunda tek görevli mahkeme olduğu sonucuna ulaşılmaktadır⁸⁴. Esasen Türk hukukundan farklı olarak Fransız hukukunda rekabet yasağı şartının ihlalden doğan uyuşmazlıklarda iş mahkemesinin görevli olduğu/olması gerektiği hususunda herhangi bir tereddüt/ tartışma bulunmamaktadır.

Asıl tartışma yeni işverene karşı açılan haksız rekabet davasında işçinin rekabet yasağı sözleşmesinin geçerliliğinin ticaret mahkemesi tarafından değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ile ilgilidir. Zira yukarıda açıkladığımız üzere ticari nitelik arz eden haksız rekabet davalarında görevli mahkeme ticaret mahkemesidir. Ancak ticaret mahkemesinin haksız rekabet davasında “rekabet yasağı şartını” da yorumlama, bunun sonucuna göre karar tesis etme hususunda görevli olup olmadığı tartışmalıdır.

Fransız doktrininde ileri sürülen bir görüşe göre C. trav. art. L. 1411-1 ve art. 1411-4’ün emredici niteliğinin bu hususta da dikkate alınması ve iş mahkemesinin tek görevli mahkeme olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Zira CPC art. 49 da; mahkemelerin herhangi bir sözleşmenin yorumlanması ile ilgili talepler de dahil olmak üzere, görevli olduğu hususlarla ilgili tüm iddia ve savunmalar hakkında karar vereceğini, başka bir mahkemenin münhasır yargılama yetkisinde (compétence exclusive) olan hususlar istisna teşkil ettiğini hükme bağlamaktadır⁸⁵.

Bir başka görüşe göre; uygulamada ticaret mahkemelerinin verdiği bazı kararlar ile işçinin rekabet yasağına aykırı davranışına yeni işverenin de katılımının olduğu, bir başka deyişle yeni işverenin işçinin rekabet etmeme yükümlülüğü ile “bağlı olduğunu bildiği” ve buna rağmen işçi ile yeni bir hizmet

⁷⁹ Isabelle Beyneix, “Clause De Non-Concurrence”, Fasc. 18-25, *Jurisclasseur Travail Traité*, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024), n.21.

⁸⁰ Beyneix, “Clause De Non-Concurrence”, n.21.

⁸¹ Cour de Cassation chambre sociale (Cass. soc.), 10 juillet 2002, n. 00-45.135, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024).

⁸² Beyneix, “Clause De Non-Concurrence”, n. 33

⁸³ Nicolas Dissaux, “Clause De Non-Concurrence”, Fasc. 256, *Jurisclasseur Commercial*, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024), n.19-20.

⁸⁴ Beyneix, “Clause De Non-Concurrence”, n. 98; Picod- Dorandeu, “Concurrence Déloyale”, n. 249; Aknin- Tyssandier, Fasc.1200-50, n.56; Aknin-Tyssandier, Fasc.81-20, n.56; Vidal, “Conseil De Prud’hommes”, n. 41; Frédérique Ferrand, “Appel: Effets De L’appel”, *Répertoire De Procédure Civile*, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024), n. 310.

⁸⁵ Picod- Dorandeu, “Concurrence Déloyale”, n. 246; Alexis Bugada, “Le Contentieux De La Clause De Non-Concurrence Au Travers Des Chambres Sociales Et Commerciales” 1154, *Recueil Dalloz*, D. 2004, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024), s. 1154.

sözleşmesi akdettiği hallerde, yeni işverenin haksız rekabet nedeniyle sorumluluğuna hükmettiği görülmektedir⁸⁶. Ticaret mahkemeleri eski işverenin zararının giderilmesi talebi ile rekabet yasağı şartının ihlal edilmiş olduğunun tespiti talebinin bağlantılı olduğunu belirterek açılan davaların kabulüne karar vermektedir⁸⁷. Oysa yeni işverenin işçinin davranışından kendisinin sorumlu olmadığı veya geçerli bir rekabet yasağının bulunmadığı yönündeki savunmasının ve buna ilişkin tespitin iş mahkemesinin görev alanı ile de ilgili olduğu açıktır. Bu sebeple ticaret mahkemesinin hizmet sözleşmesinde yer alan şart hakkında karar vermekten kaçınması, bu hususu bekletici mesele yaparak, rekabet yasağı şartının geçerliliği hakkında karar verilene kadar elini davadan çekmesi gerektiği belirtilmektedir⁸⁸. Böylece aralarında bağlantı olan talepler hakkında iki ayrı mahkeme tarafından birbiriyle çelişen kararların verilmesinin önüne geçilebileceği söylenmektedir⁸⁹.

Diğer taraftan bir ihtiyati tedbir kararı verilmesi talebi ile kendisine başvurulana ivedi ticari yargılama hâkiminin (juge des référés commercial), iş mahkemesince rekabet yasağının akıbeti hakkında karar verilmesini beklemek zorunda olmadığı da kabul edilmektedir⁹⁰.

Rekabet yasağı şartının geçerli sayılabilmesi için gereken koşulların bulunmaması, şartın mutlak butlan (la nullité absolue)⁹¹ ile geçersizliğine yol açmaktadır. Örneğin işçiye ödenecek karşı edimin belirli olmadığı veya işçinin ticari faaliyet yürütmesine veya herhangi bir işveren ile hizmet sözleşmesi akdetmesine uzun yıllar mâni olacak ölçüde sınırlamalar getiren rekabet yasağı şartı geçersizdir. Dolayısıyla yalnızca yeni işverene karşı açılan haksız rekabet davasında rekabet yasağı şartının yer aldığı sözleşmenin tarafı olmamasına rağmen, şartın mutlak butlan ile geçersiz olduğu iddiasını herkes gibi yeni işveren de ileri sürülebilecektir⁹².

Sonuç olarak işçinin ve/veya yeni işverenin davranışı aynı zamanda haksız rekabet teşkil ettiğinde taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümünde ticaret mahkemesi görevli olmaktadır. Ancak ticaret mahkemesi nihai kararını vermeden önce rekabet yasağının; zaman, yer, belirli faaliyet alanı, işletmenin faaliyetini sürdürmesi için zorunlu olma, karşı edimin kararlaştırılmış olması gibi koşullar bakımından geçerli olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir ki, belirtilen hususta iş mahkemesi görevlidir. Örneğin daha önce sekreter olarak çalışmış olan işçinin, eski işverene ait müşteri bilgilerini de temin ederek bunları yeni işveren ile paylaştığı, bu durumun eski işverenin müşteri portföyünün azalmasına yol açtığı, aynı zamanda rekabet yasağının da ihlal edilmiş olduğu iddiaları ile açılan davada⁹³ ticaret mahkemesinin görevli olduğu kabul edilmekte, ancak ön sorun olarak rekabet yasağının akıbeti hakkında iş mahkemesince karar verilmesi gerektiği söylenmektedir⁹⁴.

Her ne kadar Fransız Yargıtay'ı Ticaret Dairesi 2013 yılında verdiği kararında C.com. art L. 721-3 gereğince; davacının talebinin haksız rekabet eylemini gerçekleştiren yeni işverene yönelik olduğuna, yeni işverenin savunması kapsamında yer alan rekabet yasağı şartının ticaret mahkemesinin görevli

⁸⁶ Poumarède, "La Sanction De L'embauche Déloyale", 651.

⁸⁷ Nitekim bir ticaret şirketinin başka bir ticaret şirketine karşı açtığı haksız rekabet davasında, yeni işverenin yöneticisinin eski işverenin çalışanı olması sebebiyle Paris İstinaf Mahkemesi davalıların *in solidum* sorumluluğunun bulunduğu, taleplerin bölünemez nitelikte olduğuna, ilk derece mahkemesinin davayı karara bağlamasında hukuka aykırı bir yön bulunmadığına karar vermiştir. Ancak bu karar isabetli değildir. Fransız doktrini de söz konusu kararın yerinde olmadığını, davacının talepleri arasında bağlantının olduğunu, ancak söz konusu taleplerin bölünemez nitelikte olduğundan bahsedilemeyeceğini vurgulamaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Yves Serra "Indivisibilité Et Compétence En Matière De Concurrence Déloyale", 79, *Recueil Dalloz*, D. 1990. www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024), s. 79.

⁸⁸ Poumarède, "La sanction De L'embauche Déloyale", s. 653; Bugada, "Le Contentieux De La Clause de Non-Concurrence s. 1154; Picod- Dorandeu, "Concurrence Déloyale", n. 250.

⁸⁹ Picod- Dorandeu, "Concurrence Déloyale", n. 250.

⁹⁰ Picod- Dorandeu, "Concurrence Déloyale", n. 250.

⁹¹ C. trav. art. L. 1121-1 gereğince hizmet sözleşmesine konulacak bir hüküm ile kişilik hakları ile bireysel ve kolektif özgürlüklere aykırı olan, yerine getirilecek görevin niteliği ile gerekçelendirilmeyen veya izlenen amaçla ve mesleki bir faaliyeti sürdürme özgürlüğü temel ilkesiyle orantılı olmayan kısıtlamalar getirilemez. Bu hükme aykırı sözleşmeler mutlak butlan ile geçersizdir. Poumarède, "La Sanction De L'embauche Déloyale", 657.

⁹² Poumarède, "La Sanction De L'embauche Déloyale", 657.

⁹³ Cass. com., 14 mai 2013, n.12-19.351, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024).

⁹⁴ Poumarède, "La Sanction De L'embauche Déloyale", 665.

sayılmamasına dayanak teşkil etmediğine, mahkemenin hizmet sözleşmesini yorumlayabileceğine hükmetmiş olsa da⁹⁵, bu yaklaşımından 2021 yılında verdiği bir başka karar ile ayrıldığı, söz konusu kararda C. trav. art. L. 1411-1 ve art. 1411-4 gereğince iş mahkemesinin rekabet yasağı şartı ile ilgili uyuşmazlıklarda tek görevli mahkeme olduğuna, C. com. art. L. 721-3 gereğince yeni işverene karşı açılan haksız rekabet davasında ticaret mahkemesi görevli ise de CPC art. 49 al. 2 dikkate alınarak ticaret mahkemesinin iş mahkemesince verilecek kararı beklemesi gerektiğine hükmetmiştir⁹⁶.

III. Değerlendirme ve Öneriler

Öncelikle Fransız hukukunda bu yönde açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte hizmet sözleşmesi sonrasındaki rekabet yasağından doğan uyuşmazlıklar bakımından iş mahkemesinin görevli kabul edildiğini belirtmek isteriz. İş Kanun'unda yer alan hükümlere aykırı olmamak kaydıyla tarafların hizmet sözleşmelerine başka hükümler koyabileceklerine dair C. trav. art. L.1221-1 hükmü, hizmet sözleşmesi ile ilişkili uyuşmazlıkların iş mahkemesinde görüleceğine dair C. trav. art. L. 1411-1, iş mahkemesinin İş Kanunu'nda belirtilen hususlarla ilgili olarak tek görevli mahkeme olduğunu düzenleyen C. trav. art.1411-4 hükmü birlikte değerlendirilmekte ve rekabet yasağı şartının ihlali ister hizmet sözleşmesi sırasında ister sonrasında gerçekleşmiş olsun iş mahkemesinin önüne gelen uyuşmazlığı çözeceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Ancak buna rağmen işçinin ve/veya yeni işverenin davranışının haksız rekabet teşkil etmesi, haksız rekabet nedeniyle meydana gelen maddi veya manevi zararın tazmininin talep edildiği hallerde ticaret mahkemelerinin de görevli olduğu ve fakat ticaret mahkemesinin iş mahkemesince hizmet sözleşmesinin geçerliliği hususunda vereceği kararı beklemesi gerektiği söylenmektedir.

Kanaatimizce Türk hukuku bakımından hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı ihlalinden doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir. Zira TTK m. 4/1,c hükmü yalnızca rekabet yasağının ihlalinden doğan davaların mutlak ticari dava olduğunu hükme bağlarken, İşK m. 5/1,a işçi ve işveren arasındaki tüm uyuşmazlıklar için görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğunu düzenlemekte, bu yönüyle ilk hüküm özel hüküm niteliğinde iken, sonraki tarihli de olsa ikinci hüküm genel hüküm niteliğinde olmaktadır. Kanun koyucunun önceki tarihli özel hükmün ilga edilmesi yönünde açık bir iradesi olduğu anlaşılmadığı sürece, sonraki tarihli genel hükmün, önceki tarihli özel hükmün yerini alamayacağı kabul edildiğinden⁹⁷ asliye ticaret mahkemelerinin belirtilen uyuşmazlıklar açısından görevli olduğu sonucuna ulaşılması gerekmektedir. Üstelik Kanun koyucu 6762 sayılı eTTK'nın yürürlüğe girmesinden günümüze kadar olan süreçte, göreve ilişkin belirtilen hükmün Kanun'da muhafaza edilmesini arzu etmiş ve böylece asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğu hususundaki iradesini ortaya koyarak, bu yöndeki kararlılığını devam ettirmiştir.

Ayrıca hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı ile korunan menfaatin işçinin değil işletmenin menfaati olduğu, işletmelerin riskli yatırım süreçleri sonrasında kurulduğu, zamanla oluşturdukları sır niteliğindeki bilgi ve birikimlerin korunmasının önem arz ettiği, müşteri çevresi, üretim sırrı, iş sırrı, ticari sır niteliğindeki bu bilgilerin emek, yetenekle ve çaba ile ortaya çıkabildiği, sırların işletme ve işletmeyi işleten tacir ile yakından bağlantılı olduğu⁹⁸ ve saydığımız hususlar ile ilgili uyuşmazlıkları en iyi şekilde çözecek mahkemenin asliye ticaret mahkemesi olduğu açıktır. Benzer şekilde işçinin hizmet

⁹⁵ Cass. com. 14 mai 2013, n.12-19.351, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024); Fransız Yargıtayı Ticaret Dairesinin yaklaşımı doktrinde eleştirilirken ticaret mahkemelerinin eski ve yeni işveren ile işçinin menfaatlerini birlikte değerlendirerek hakkaniyete ve iş hukukuna egemen olan ilkelere uygun biçimde karar tesis etmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Marie Malaurie-Vignal, "Clause De Non-Concurrence, Embauche Déloyale D'un Salarié Lié Par Une Clause De Non-Concurrence: Compétence De La Juridiction Commerciale - Contrats Concurrence Consommation n. 8-9, août-septembre 2013, comm. 181, www.lexisintelligence360.fr (Erişim 01 Eylül 2024); Ferrand, "Appel: Effets De L'appel", n. 310; Poumarède, "La Sanction De L'embauche Déloyale", 654.665.

⁹⁶ Cass. com. 09 juin 2021, n. 19-14.485, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024).

⁹⁷ Pekdiğer-Toprakkaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4011; Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 665; Aksi yöndeki görüşler için bkz. Kaşak, "Hizmet Sözleşmesi Sonrası", 3192-3193; Özkaraca ve Özkan Koç, s. 101.

⁹⁸ Pekdiğer-Toprakkaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4008; Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 666.

sözleşmesini feshederek başka bir ticaret şirketinde ortak/pay sahibi/yönetici olmasının hüküm ve sonuçları ile işverenin bu sebeple uğradığı zararı ve şirketler topluluğunda yer alan bir şirkette çalışan işçi için yapılan rekabet yasağı sözleşmesinin kapsamını⁹⁹ da en iyi şekilde asliye ticaret mahkemeleri belirleyecektir.

Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi'nin TTK m. 5/1,c ve TBK m. 444-447'nin iptali talebi hakkında verdiği kararın da yerinde olduğu kanaatindeyiz. Ancak kararda yer alan; işçi açısından karşı edim belirlenmesinin sözleşmenin geçerliliği için zorunlu olmadığı, bu yönde bir hükmün hizmet sözleşmesine her zaman konulabileceği yönündeki gerekçesine katılamıyoruz. Rekabet yasağı şartı ile ilgili sözleşmenin yapılış amacı, daha önce bir hizmet sözleşmesi ile işverene bağlı olarak çalışan işçinin edindiği bilgileri, sözleşmenin sona ermesinden sonra işverenin üretim sırlarının veya müşteri çevresinin kaybına neden olacak şekilde kullanmasına mâni olmaktır. Fakat şartın işçinin ekonomik menfaatlerini önemli ölçüde sınırlamaması, işçinin çalışma hürriyetini ortadan kaldırmaması gerekmekte olup, bunun için işçiye geçimine yetecek miktarda karşı edimin sunulmasını zorunlu kılan bir kanun hükmüne ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle rekabet yasağı sözleşmesinin şartlarını düzenleyen TBK m. 444/2'nin iptaline karar verilerek, karşı edimi de sözleşmenin geçerlilik şartları arasında sayan bir hükmün ihdas edilmesine olanak sağlanması yerinde olurdu. Gerek kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nun (CO) 340-340c maddelerinde gerekse TBK m. 444-447'de hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağının aynı şekilde düzenlenmiş olduğu ve yapılan değişikliklere rağmen belirtilen maddelerin kanunlardaki yerlerini korumuş olduğu görülmektedir. Oysa Fransız hukukunda bu yönde herhangi bir düzenleme bulunmamakta, fakat buna rağmen sözleşme özgürlüğü ilkesi bağlamında işçi ve işverenin bir araya gelerek C. trav. art. L.1121-1'de yer alan sınırlamalara da aykırı olmamak şartıyla rekabet yasağı kararlaştırabilecekleri kabul edilmektedir. Süre, yer, belirli ticari faaliyet alanı, işletmenin ekonomik menfaatlerinin korunması için zorunlu olma gibi şartlara ek olarak işverene yüklenecek bir karşı edimin olması ile geçerli bir sözleşme akdedilebilmektedir¹⁰⁰. O halde Türk hukuku bakımından TBK m. 444-447 hükümlerinin muhafaza edilmesi tercih ediliyor ise, en azından sözleşmenin geçerli olması için işçi lehine karşı edim belirlenmesi koşulunun getirilmesi, bunun için gerekli yasal düzenlemenin yapılması uygun olacaktır.

Bir an için Anayasa Mahkemesi'nin TBK m. 444-447 ile TTK m. 5/1,c maddelerinin iptaline karar verdiğini veya yürürlüğe giren yeni bir kanun ile bu maddelerin ilga edildiğini varsayalım. Böyle bir varsayımda tıpkı Fransız hukukunda olduğu gibi işçi ve işveren taraflarının bir araya gelerek sözleşme özgürlüğü ilkesine (TBK m.26) dayanmak suretiyle rekabet yasağı şartı kararlaştırmaları mümkündür. Bu noktada söz konusu şartın Anayasa'nın çalışma ve sözleşme yapma hürriyetine ilişkin hükmüne, kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, adaba, kişilik haklarına, İşK ile özellikle iş hukuku ile ilgili uluslararası sözleşmelere aykırılık teşkil etmemesi gerekeceği açıktır. Gerek Anayasa m. 48, TMK m. 23, TBK m. 26-27, İşK'nda yer alan çeşitli hükümler (örneğin yaş küçüklüğü m. 71-73) ile rekabet yasağına dair şartın denetlenmesi mümkün olacaktır. Bu denetimde günümüze değin oluşmuş doktrin görüşleri ve içtihatlardan da yararlanılabilecektir. Ayrıca böyle bir varsayımda TTK m. 5/1,c'nin gerekçe gösterilmesinin önüne geçileceğinden bu uyumsuzluklar bakımından iş mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılabilecek ve asliye ticaret mahkemelerince verilen görevsizlik kararlarının sayısında büyük bir artış olabilecektir. Fakat tıpkı Fransız hukukunda olduğu gibi asliye ticaret mahkemelerinin davacı tarafın taleplerini dikkate almak suretiyle verdikleri aksi yönde kararlarına da rastlanılabilecektir.

⁹⁹ Kaşak, "Hizmet Sözleşmesi Sonrası", 3194-3195; Şirketler topluluğunda kural olarak, şirketlerden biri ile işçi arasındaki hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağına ilişkin hükümler yalnızca işveren şirket bakımından geçerli olmaktadır. Fakat işçinin diğer şirketlerin müşteri çevresi, ticari ya da iş sırrına vakıf olduğu haller istisnadır. Savaş Taşkent- Mahmut Kabakçı, "Rekabet Yasağı Sözleşmesi", *Sicil İş Hukuku Dergisi* 4/17 (2009), 26; Aybüke Karaca Yağcı, *Bireysel İş Hukukunda Şirketler Topluluğu*, (İstanbul: Oniki Levha yayıncılık, 2022), 148; Dolayısıyla şirketler topluluğuna dahil olan şirketlerin, işveren şirketin, ticari sır, müşteri çevresine ilişkin bilgilerin, işçinin bu bilgilere hâkim olup olmadığının tespiti en iyi şekilde ticaret mahkemesince yapılacaktır.

¹⁰⁰ Beyneix, "Clause De Non-Concurrence", n. 33; Poumarède, "La Sanction De L'embauche Déloyale", 657; Cour de Cassation chambre sociale (Cass. soc.), 10 juillet 2002, n. 00-45.135, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024).

Bir başka deyişle Anayasa Mahkemesi TBK m. 444-447 ile TTK m. 5/1,c maddelerinin iptaline ilişkin talebi reddederek, hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan davalarda ticaret mahkemelerinin görevli olduğu yönünde karar vermiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi başvuru konusu maddelerin iptaline karar vermiş olsaydı dahi yine de ticaret mahkemeleri rekabet yasağından doğan davaları karara bağlamaya devam edebilirdi. Zira yukarıda belirttiğimiz üzere rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan davalar bakımından Fransız hukukundaki temel düzenlemeler Türk Hukukundaki düzenlemenin tam aksi yöndedir. Buna rağmen Fransız ticaret mahkemelerinin ve Fransız Yargıtay Ticaret Dairesi'nin, yeni işverene karşı açılan davada işçinin rekabet yasağı sözleşmesinin geçerliliğinin de denetlenebileceğine ilişkin kararları bulunmaktadır. Bizim bu çalışmayı kaleme almaktaki temel amaçlarımızdan biri de Fransız mahkemelerinin bu kararlarına işaret etmektir. Esasen her iki hukuk sistemi arasındaki önemli farklılıklara rağmen hukuk daireleri arasındaki görüş ayrılıkları benzerdir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temel sebebi davacının rekabet yasağı sözleşmesinden kaynaklanan talebi ile haksız rekabetin tespiti, men'i, maddi veya manevi zararın giderilmesi, ihtiyari tedbir talebinin bulunup bulunmadığı ile de yakından ilişkilidir¹⁰¹.

Türk hukuku bakımından işverenin işçiye karşı açtığı rekabet yasağından doğan cezai şartın tahsil edilmesine dair talebi ile birlikte haksız rekabetin tespiti, men'i, maddi veya manevi zararın giderilmesi (TTK m. 56), ihtiyari tedbir (TTK m. 61) talebi TTK m. 4/1,a gereğince mutlak ticari davanın konusunu oluşturduğundan asliye ticaret mahkemesi belirtilen uyuşmazlık bakımından görevli olacaktır. Örneğin işçinin diğer işçileri işverene zarar verecek şekilde işten ayrılmaya teşvik etmesi, sosyal medyada işvereni ve işletmesini kötüleyen ibareler kullanması, üretim veya iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmesi (TTK m. 55/1,d) halinde işçinin rekabet yasağı sözleşmesi olsa da, davranış aynı zamanda haksız rekabet teşkil edecek¹⁰² ve bu örnek bakımından asliye ticaret mahkemesi görevli olacaktır. Ayrıca işçi ve işveren arasındaki rekabet yasağı sözleşmesinin geçerlilik koşullarını taşımadığı varsayımında dahi, işçinin davranışının haksız rekabet teşkil edebilmesi mümkündür¹⁰³. Bu örnekte rekabet yasağının geçersiz olduğu sonucuna ulaşılsa dahi, haksız rekabet nedeniyle davalı tarafın sorumluluğu söz konusu olacaktır. Dolayısıyla haksız rekabet ve hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağına ilişkin taleplerin birlikte ileri sürüldüğü davaların asliye ticaret mahkemesince karara bağlanması yerindedir.

Benzer şekilde yeni işverenin rakip şirketin çalışanını dürüstlük kuralına aykırı olarak ayartması halinde de (TTK m. 55/1,b,2-3) işçinin rekabet yasağı olsun ya da olmasın, davranış aynı zamanda haksız rekabet teşkil edecektir¹⁰⁴. Dolayısıyla bu son örnek bakımından da asliye ticaret mahkemesi görevlidir.

Ancak hizmet sözleşmesinin haklı bir sebep olmaksızın işveren tarafından veya işverene yüklenebilen bir nedenle işçi tarafından feshedildiği (TBK m. 447) bir başka ifadeyle rekabet yasağının sona erdiği hususu ile ilgili olarak daha önce açılmış bir dava bulunduğu takdirde iş mahkemesi kararı asliye ticaret mahkemesi tarafından bekletici sorun yapılmalıdır (HMK m. 165)¹⁰⁵.

Yargıtay 11 Hukuk Dairesi 03.12.2021 tarihli kararı ile, bölge adliye mahkemelerinin kesin nitelikteki kararları arasındaki görüş ayrılıklarını gidermek üzere hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağından doğan uyuşmazlıklarda asliye ticaret mahkemesinin görevli olduğuna hükmetmiştir. Fakat Yargıtay 9. ve 11. Hukuk Daireleri arasındaki çelişkili kararlar halen mevcudiyetlerini sürdürmektedir. Bu kararlar

¹⁰¹ İşçinin bu davranışları hizmet sözleşmesinin devamı sırasında başlamış olsa da ticaret mahkemesinin görevli olduğu yönünde bkz. Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 667; Hizmet sözleşmesinin devamı sırasında sadakat yükümlülüğüne aykırılık aynı zamanda TTK m. 54 vd. kapsamında haksız rekabet teşkil ettiğinde, işverenin sadakat yükümlülüğüne aykırılıktan doğan talepleri ile (İş K. m.25 f.2) haksız rekabetten doğan talep hakları arasında hakların yarışmasının söz konusu olacağı, işverenin dilerse iş mahkemesi dilerse asliye ticaret mahkemesinde dava açabileceği yönünde bkz. Pekdincer-Toprakkaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4010.

¹⁰² Pekdincer-Toprakkaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4012-4013.

¹⁰³ Sarıkaya, "Küllerinden Doğan Tartışma", 667.

¹⁰⁴ Pekdincer-Toprakkaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 3969.

¹⁰⁵ Ertan, *İş Sözleşmesinde Rekabet*, 461; Pekdincer-Toprakkaya, "Rekabet Yasağından Doğan", 4011-4012.

arasındaki çelişkinin de giderilmesi için Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nca içtihadı birleştirme kararı (Yargıtay Kanunu¹⁰⁶ m. 16/1,c) verilmesi elzemdir.

Sonuç

Fransız hukukunda bu yönde açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, C. trav. art. L.1221-1, C. trav. art. L. 1411-1 ve C. trav. art.1411-4 hükmü birlikte değerlendirilmek suretiyle hizmet sözleşmesinin devamında ve sonrasındaki rekabet yasağından kaynaklanan tüm uyuşmazlıkları iş mahkemesinin çözeceği kabul edilmektedir. Ancak işçinin ve/veya özellikle yeni işverenin davranışının haksız rekabet teşkil etmesi, haksız rekabet nedeniyle meydana gelen maddi veya manevi zararın tazmininin talep edildiği hallerde ticaret mahkemesi görevli olmakla birlikte, iş mahkemesinin hizmet sözleşmesinin geçerliliği hususunda vereceği kararını beklemesi gerektiği kabul edilmektedir.

Türk hukukunda ise hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağından kaynaklanan uyuşmazlıklarda görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesi olarak kabul edilmelidir. TTK m. 4/1,c hükmü yalnızca rekabet yasağının ihlalden doğan davaların mutlak ticari dava olduğunu hükme bağlarken, İşK m. 5/1,a işçi ve işveren arasındaki tüm uyuşmazlıklar için görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğunu düzenlemektedir. Bu bağlamda TTK m. 4/1,c özel hüküm niteliğinde olup, sonraki tarihli genel hüküm önceki tarihli özel hükmün yerini alamamaktadır. Hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı ile korunmak istenen menfaat işletmeye ilişkindir. İşletmeye dahil olan müşteri çevresine ilişkin bilgilerin, üretim sırrı, iş sırrı, ticari sır niteliğindeki bilgilerin korunması uzun bir süreçte emek, yetenek ve çabanın birlikteliği ile ortaya çıkmaktadır ki, Kanun koyucunun asıl amacı hizmet sözleşmesinin zayıf konumunda olan işçinin durumunu daha da zorlaştırmak değil, saydığımız bilgilerin gizliliğini güvence altına almaktır. Asliye ticaret mahkemesinin uzmanlık alanı içinde ticaret şirketleri, şirketler topluluğu ile bu şirketlerde ortak, pay sahibi, yönetici sıfatıyla bulunan kişilerin hak ve yükümlülükleri de yer almaktadır ki, işçinin hizmet sözleşmesini feshederek başka bir ticaret şirketinde ortak/pay sahibi/yönetici olmasının hüküm ve sonuçları ile işverenin bu sebeple uğradığı zararı ve şirketler topluluğunda yer alan bir şirkette çalışan işçi için yapılan rekabet yasağı sözleşmesinin kapsamını en iyi şekilde asliye ticaret mahkemeleri değerlendirecektir. Hizmet sözleşmesinin haklı bir sebep olmaksızın feshedildiğine dair daha önce açılmış bir dava bulunduğu takdirde, iş mahkemesi kararı, ticaret mahkemesi tarafından bekletici sorun yapılmalıdır (HMK m. 165). Gerek doktrinde gerekse yargı kararlarında hizmet sözleşmesi sonrası rekabet yasağı sözleşmelerinden doğan davalarda görevli mahkeme hususunda görüş birliğine varılamadığı görülmektedir. Oysa kamu düzenine ilişkin görev kurallarının görüş ayrılıklarını önleyecek açıklıkta olması önem arz ettiği gibi, Yargıtay Hukuk Dairelerinin birbiriyle çelişen kararlarının son bulması için Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nca içtihadı birleştirme kararı alınması da zorunludur.

¹⁰⁶ Yargıtay Kanunu, Resmî Gazete 17953 (08.02.1983), Kanun No. 2797.

Kaynakça

- Akdoğan, İbrahim. *İş Sözleşmesinde Rekabet Yasağı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Aknin, Frédéric - Tyssandier, Amandine. "Conseils De Prud'hommes. Compétence Matérielle", Fasc.1200-50, *JurisClasseur Travail Traité*. www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Aknin, Frédéric - Tyssandier, Amandine. "Conseils De Prud'hommes. Compétence Matérielle", Fasc.81-20, *JurisClasseur Travail Traité*. www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Arkan, Sabih. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: BTHAE Yayınları, 28. Baskı, 2022.
- Ayhan, Rıza- Çağlar, Hayrettin- Özdamar, Mehmet. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 14. Baskı, 2022.
- Bahtiyar, Mehmet vd. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 1. Baskı, 2022.
- Baycık, Gaye. "Bireysel İş İlişkinin Kurulması, Hükümleri ve İşin Düzenlenmesi", *Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi 2016*, 191-201, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018.
- Beyneix, Isabelle. "Clause De Non-Concurrence", Fasc. 18-25, *JurisClasseur Travail Traité*, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Bolze, Antoine. "Synthèse:Tribunaux De commerce". *Jurisclasseur*. www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Bozkurt, Tamer. *Ticari İşletme Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 4. Baskı, 2022.
- Börü, Levent- Koçyiğit, İlker. *Ticari Dava*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2. Baskı, 2021.
- Bugada, Alexis. "Le Contentieux De La Clause De Non-Concurrence Au Travers Des Chambres Sociales Et Commerciales". 1154, *Recueil Dalloz, D.* 2004. www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Croze, Hervé. "Tribunal De Commerce, Organisation Et Compétence". Fasc. 10, *Jurisclasseur Procédures Formulaire*. www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Çelik, Nuri vd. *İş Hukuku Dersleri*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 36. Baskı, 2023.
- Dissaux Nicolas. "Clause De Non-Concurrence", Fasc. 256, *Jurisclasseur Commercial*, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Doğan, Sevil. *İşçinin Rekabet Yasağı, İş Sırrının Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2023.
- Ekmekçi, Ömer vd. *Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2. Baskı, 2019.
- Ertan, Emre. *İş Sözleşmesinde Rekabet Yasağı Kaydı*. İstanbul: Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora tezi, 2012.
- Ferrand, Frédérique. "Appel: Effets de L'appel", *Répertoire de Procédure Civile*. www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Kar, Bektaş. *İş Yargılaması Usulü*. Ankara: Yetkin Kitabevi, 3. Bası, 2021.
- Kara, Hacı. "Yargıtay'ın Rekabet Yasağında Görevli Mahkeme Konusunda Verdiği Bir Karar Üzerine Değerlendirme". *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 6/11 (2021), 45-60.
- Karaca Yağcı, Aybüke. *Bireysel İş Hukukunda Şirketler Topluluğu*. İstanbul: On iki Levha Yayıncılık, 2022.
- Karayalçın, Yaşar. *Ticaret hukuku I, Giriş, Ticari İşletme*. Ankara: Güzel İstanbul Matbaası, 3. Baskı, 1968.

- Kaşak, Esra. "Hizmet Sözleşmesi Sonrası Rekabet Yasağı Sözleşmelerinden Doğan Davalarda Görevli Mahkeme ve Dava Şartı Arabuluculuk (TTK m. 4/1-c, 5/1, 5/a; İŞMK m. 3, 5/1-a Bakımından Bir İnceleme)". *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 29/4 (2021), 3182-3183.
- Kortaş, Arda. *Hizmet Sözleşmelerinde Rekabet Yasağı Sözleşmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Köme Akpulat, Ayşe. *İş Mahkemelerinde Yargılamanın Özellikleri*. İstanbul: On iki Levha Yayıncılık, 2018.
- Le Tourneau, Philippe. "Parasitisme. Régime Juridique", Fasc. 255-10. *Jurisclasseur Commercial*. www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Malaurie-Vignal, Marie. "Clause De Non-Concurrence, Embauche Déloyale D'un Salarié Lié Par Une Clause De Non-Concurrence: Compétence De La Jurisdiction Commerciale, N. 8-9, Août-Septembre 2013. *Contrats Concurrence Consommation*. www.lexisintelligence360.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Mollamahmutoğlu, Hamdi vd. *İş Hukuku Ders Kitabı: cilt 1*. Ankara: Lykeion, 4. Baskı, 2020.
- Özkaraca,ERCÜMENT vd. "Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme". *Sicil İş Hukuku Dergisi* 45 (2021), 75-104.
- Pekdinçer, Tamer - Toprakkaya, İrem. "Rekabet Yasağından Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkemenin 7036 Sayılı Kanun'un Yürürlüğe Girmesi Sonrasında Değerlendirilmesi". *Legal Hukuk Dergisi* 19/225 (2021), 3965-4020.
- Picod, Yves - Nicolas Dorandeu, "Concurrence Déloyale", *Répertoire De Droit Commercial*. www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Poroy, Reha – Hamdi, Yasaman. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 19. Basım, 2022.
- Poumarède, Matthieu. "La Sanction De L'embauche Déloyale D'un Salarié D'une Entreprise Concurrente: Aux Confins Du Droit Des Affaires Et Du Droit Du Travail", *RTD Com*, 2012, www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Sarıkaya, Sinan. "Küllerinden Doğan Tartışma: Rekabet Yasağı Sözleşmesinden (TBK m. 444 vd.) Kaynaklı Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkemenin Tespitinde Ne Değişti Ne Değişmedi?". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12/2 (2021), 654-670.
- Serra, Yves. "Indivisibilité Et Compétence En Matière De Concurrence Déloyale", *Recueil Dalloz*, 1990. www.dalloz.fr (Erişim 01 Eylül 2024).
- Soyer, Polat. "'Yeni İş Mahkemeleri Kanunu Karşısında Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme Sorunu". *İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi* 15/60 (2018), 1259-1272.
- Şener, Oruç Hami. *Ticari Uyuşmazlıklarda Ticaret Mahkemelerinin Görev Alanı ve Yetki Sözleşmesi*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021.
- Taşkent, Savaş - Kabakçı, Mahmut. "Rekabet Yasağı Sözleşmesi". *Sicil İş Hukuku Dergisi* 4/17 (2009), 21-46.
- Uşan, Fatih. *İş Hukukunda İş Sırrının Korunması (Sır Saklama ve Rekabet Yasağı)*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2003.
- Ülgen, Hüseyin vd. *Ticari İşletme Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 6. Baskı 2019.
- Vidal, Jérémy. "Conseil De Prud'hommes. Contentieux Du Travail", Fasc.1200-40, *Jurisclasseur Travail Traité*, www.lexis360intelligence.fr (Erişim 01 Eylül 2024).

Zengin, İbrahim Çağrı. "Pazarlamacının ve İşçinin Taraf Olduğu Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Mahkeme 7036 Sayılı (Yeni) İş Mahkemeleri Kanunu Bakımından Değerlendirme". *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* LXXV/2 (2017), 792-812.

Mahkeme Kararları

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK), K. 2008/566 (22 Eylül 2008), www.lexpera.com.tr

YHGK K. 2011/545 (21 Eylül 2011), www.lexpera.com.tr

YHGK K. 2012/109 (29 Şubat 2012), www.lexpera.com.tr

YHGK K. 2013/292 (27 Şubat 2013), www.lexpera.com.tr

YHGK K.2013/1708 (25 Aralık 2013), www.lexpera.com.tr

Yargıtay (Y) 11. HD K. 2021/6811 (03 Aralık 2021), www.lexpera.com.tr

Y. 11. HD K. 2022/697 (27 Ocak 2022), www.lexpera.com.tr

Y. 9. HD K. 2021/16748 (21 Aralık 2021), www.legal.com.tr

9. HD. K. 2024/8758 (20 Mayıs 2024), www.legal.com.tr

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi (BAM) 8 Hukuk Dairesi (HD) K. 2020/415 (20 Şubat 2020), www.lexpera.com.tr

Ankara BAM 9 HD K.2020/94 (23 Şubat 2020), www.lexpera.com.tr

Ankara BAM 20 HD K. 2021/1343 (26 Ekim 2021), www.lexpera.com.tr

Ankara BAM 30 HD K. 2020/513 (11 Kasım 2020), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 12 HD K. 2021/1677 (11 Kasım 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 14 HD K. 2021/1482 (24 Aralık 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 14 HD K. 2021/1481 (02 Aralık 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 14 HD K. 2021/1429 (25 Kasım 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 14 HD K. 2021/1444 (25 Kasım 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 48 HD K.2020/459 (10 Aralık 2020), www.lexpera.com.tr

İzmir BAM 20 HD K. 2021/482 (03 Haziran 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 13 HD K. 2021/1498 (26 Ekim 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 13 HD K. 2021/1499 (26 Ekim 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 13 HD K. 2021/1501 (26 Ekim 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 13 HD K. 2021/1568 (04 Kasım 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 13 HD K. 2021/1561 (04 Kasım 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 32 HD K.2021/1033 (24 Haziran 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 43 HD K.2021/1209 (14 Ekim 2021), www.lexpera.com.tr

İstanbul BAM 43 HD K.2021/760 (21 Haziran 2021), www.lexpera.com.tr

İzmir BAM 11 HD K. 2020/217 (12 Şubat 2020), www.lexpera.com.tr

Anayasa Mahkemesi (AYM) K. 2024/93 (04 Nisan 2024), Resmî Gazete 32568 (06.06.2024).

Cass com. 07 décembre 2022, n. 21-19.860, www.dalloz.com.fr

Cass. soc. 10 juillet 2002, n. 00-45.135, www.dalloz.com.fr

Cass. com. 14 mai 2013, n.12-19.351, www.dalloz.com.fr

Cass. com. 09 juin 2021, n. 19-14.485, www.dalloz.com.fr

Veri tabanları

www.dalloz.com.fr

www.legal.com.tr

www.lexis360intelligence.fr

www.lexpera.com.tr

Makale Bilgi Formu

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yapay Zeka Bildirimi: Bu makale yazılırken hiçbir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.